

AKTIVITETER FRA FAFO ØSTFORUM

Fafo Østforum seminar 13. desember 2011

Fafo har – på oppdrag fra Arbeidsdepartementet - evaluert myndighetenes tiltak mot sosial dumping. Resultatene fra denne evalueringen står på programmet på dette seminaret, som arrangeres tirsdag 13. desember kl 13.00-15.00 i Fafos lokaler. Program og påmeldingsinformasjon vil bli annonsert.

Rapporten blir offentliggjort på seminardagen. Enn så lenge kan dere lese underveisrapporteringen:

[Fafo-notat 2010:24](#)

Ny Fafo-rapport om helse- og omsorgssektoren: Skaff oss dem vi trenger.

I en ny rapport ser Fafo-forskerne Øyvind M. Berge, Eivind Falkum, Sissel C. Trygstad og Anne Mette Ødegård på bemannings-

situasjonen i helse- og omsorgssektoren. Selv i en så gjennomregulert sektor som denne, finnes det grove eksempler på lave lønninger og lang arbeidstid. Fafos studie viser at vikarbransjen er spesielt utsatt når det gjelder uakseptable lønns- og arbeidsvilkår. Samtidig øker andelen utenlandske sykepleiere, men foreløpig i begrenset omfang. For Norsk Sykepleierforbund blir det i tiden framover viktig med opplæring av egne tillitsvalgte. (Fafo Østforum, 08.11.11) Les mer om, og last ned, Fafo-rapporten [Skaff oss dem vi trenger](#)

Lysark fra Fafo Østforum seminar om østeuropeisk arbeidskraft.

Over 90 var til stede da Fafo presenterte en ny studie om østeuropeisk

arbeidskraft i verft, hotell, fiske- og kjøttindustrien. Vi presenterte også sluttrapporten fra Polonia-studien om polske arbeidsinnvandreres arbeids- og levekår i Oslo, og en studie av renholdsbransjen.

(Fafo Østforum, 31.10.11) [Lysark fra seminaret](#)

Mangedobling av utenlandske sykepleiere.

En ny rapport fra Fafo viser grove eksempler på lave lønninger, lang arbeidstid og uverdige boforhold.

Vikarbransjen er ifølge undersøkelsen spesielt utsatt.

– Selv om det dreier seg om få tilfeller, så er det alvorlig, sier Fafo-forsker Øyvind M. Berge. Gjennom intervjuene kommer det frem at det er sykepleiere fra ikke-nordiske land som utpeker seg når det gjelder dårlige lønnsvilkår. (Sykepleien, 09.11.11) [Les mer](#)

Se også: [Sykepleierforbundet: Skolering og definering mot sosial dumping](#) (Sykepleien, 10.11.11)

[Ønsker å skjerpe språkravene til utenlandske sykepleiere](#) (Sykepleien, 08.11.11)

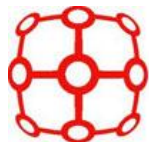
[Fafo-rapport offentliggjort på helsepolitisk dag](#) (Norsk Sykepleierforbund, 08.11.11)

[Mange utenlandske sykepleiere får lav lønn og dyr bolig](#) (Vårt Land, 28.10.11) [Tillitsvalgte frykter utbredt sosial dumping](#) (Sykepleien, 27.10.11)

NYHETSSAKER FRA VÅR NYHETSTJENESTE

ALLMENNGJØRING OG SOSIAL DUMPING

[Temaside om allmenngjøring](#)

Krever allmenngjøring av LOK. Mange utenlandske elektrikere på jobb i Norge får lønn langt under Landsoverenskomstens nivå. Det er sosial dumping, mener tillitsvalgte. Landstariff-

konferansen innen installasjon (LOK) krever at regjeringen endrer på kravene til dokumentasjon for å få allmenngjort tariffavtalene. I dag mangler EL & IT gode nok virkemidler for å kunne dokumentere sosial dumping. – Underbetalte utenlandske arbeidere er redde for å miste jobben om de gir fra seg dokumentasjon på hva de tjener, heter det i en enstemmig vedtatt uttalelse fra konferansen. (Fri Fagbevegelse, 31.10.11) [Les mer](#)

Utenlandske rørleggere fikk lønnshopp på over 100 kroner timen.

Islandske og polske rørleggerne som bygger Aker Solutions nye prestisjebygg på Fornebu har jobbet for mellom 55 og 90 kroner i timen, etter islandske satser. En misforståelse, mente både underentreprenør Oras og det islandske selskapet Pipulagna Vertakar. Fellesforbundet krevde norske vilkår for jobbing i Norge, og lønnsatsene er nå kraftig oppjustert. De 18 islendingene og de fem polakkene fikk et lønnshopp på over 100 kroner timen, og takker sine advokater og Fellesforbundet. (Magasinett, 08.11.11) [Les mer](#) Se også: [Islandske rørleggere bygger prestisjebygg for Norges rikeste menn - for 54 kroner timen](#) (NRK, 30.09.11)

www.samarbeidmot svartøkonomi.no

Hvit vask er grei skuring - Svart arbeid er bønn i bøtta. Ordningene for å kunne handle hvitt i hjemmet er nå samlet på nettsiden [Handle Hvitt](#). Dette er en del av kampanjen *Handle hvitt-det lønner seg å vite*.

Det er [Samarbeid mot svart økonomi](#) (LO, Unio, YS, KS, NHO og Skatteetaten) som står bak kampanjen. (Fagforbundet, 02.11.11) [Les mer](#)

Se også: [Svart arbeid utbredt i renholdsbransjen. Støtter kampanjen](#) (NHO Service, 28.10.11)

2 av 10 har kjøpt svart arbeid. 18 % av befolkningen har kjøpt svart arbeid i løpet av de siste 2 årene, viser en undersøkelse Opinion har gjort for LO. - Svart økonomi stjeler ikke bare grunnlaget for en rettferdig konkurranse, men den stjeler også arbeidstakernes rettigheter som feriepenger og sykepenger, sier LO-sekretær Kristian Tangen. – Skal vi sikre full seriøsitet i arbeidslivet må vi ha nulltoleranse. LO har et bredt engasjement i arbeidet mot skattekriminalitet, blant annet å kjempe mot et useriøst arbeidsliv og sosial dumping, sier Tangen. (Fri Fagbevegelse, 01.11.11) [Les mer](#)

Andre nyhetssaker om sosial dumping

Aksjoner mot bilpleiefirmaer avdekket ulovlig arbeidskraft og sosial dumping. Politiet og Skatt Øst har gjennomført to aksjoner mot en del bilpleiefirmaer i Asker og Bærum. På samtlige steder ble det påvist bruk av ulovlig arbeidskraft. Aksjonene avdekket også at de ansatte tjente langt under normal lønn, og noen av dem bodde også kummerlig på arbeidsstedet. – Innbyggerne bør være oppmerksomme på at dersom prisene er lave – så er det større sjanse for at det foregår svart arbeid, bruk av ulovlig arbeidskraft og sosial dumping, sier avdelingsdirektør Nina Funnemark i Skatt Øst. (Budstikka, 08.11.11) [Les mer](#)

Westcon-sjef: - Føler vi ble forhånds dømt. NRKs Brennpunkt presenterte i høst en kritisk reportasje om Westcon, med påstander om sosial dumping; uverdige boforhold, ulovlige arbeidstider og dårlige boforhold for utenlandske gjestearbeidere. Westcon-sjef Matre mener at programmet var et sensasjonsoppslag basert på opplysninger redaksjonen visste var feil. Han har nå invitert arbeidsminister Hanne Bjurstrøm på besøk, slik at hun skal få se at bedriften gjør sitt ytterste for å gi sine ansatte skikkelige arbeidsforhold. (Haugesund Avis, 27.10.11) [Les mer](#) Se også: [- Omdømmet har fått en sprekk](#) (NRK Rogaland, 27.10.11)

Tar svarte snekkere på fersken etter anonym «sladring». Svart arbeid er svært utbredt i bygningsbransjen, men mange bedrifter vegrer seg mot å melde fra ved mistanke. En ny ordning gjør det mulig å si fra anonymt, og nå tas skurkene på fersken – hjemme hos deg. I en serie artikler (se nedenfor) har NRK.no avdekket hvordan det svarte arbeidet i nettopp håndverks- og renholdsbransjen har fått sterkere fotfeste i Norge etter EU-utvidelsen i 2004. I en ny Fafo-rapport, som ser nærmere på det polske arbeidsmiljøet i Oslo etter at grensene ble åpnet, sier over halvparten innen renhold og drøye en av fire innen bygg- og anlegg at de jobber svart. (NRK, 26.10.11) [Les mer](#)

Se også: ["Handle hvitt" ny kampanje](#) (NRK, 26.10.11) [Sverige kuttet svart arbeid](#) (NRK, 24.10.11) [BNL: - Mange entreprenører er kun opptatt av lavest pris](#) (NRK, 22.10.11) [28.000 polakker betalte ikke skatt](#) (NRK, 21.10.11) [- Nordmenn har både et moralsk ansvar og råd til å betale for hvitt arbeid](#) (NRK, 21.10.11) [«Oleg» trodde han betalte skatt](#) (NRK, 21.10.11) [Skattesnusk for en halv milliard](#) (NRK, 21.10.11)

Les mer om Fafo-rapporten [Polonia i Oslo 2010](#)

Kommentar: Slaget som ikke kan tapes. Verken fagbevegelsen eller det norske velferdsamfunnet har råd til å tape kampen mot sosial dumping og svart arbeid, skriver Svein Yngve Madssen. Nylig presenterte Fafo en rapport der mange polakker - som jobber i bygg eller renhold i Norge - innrømmer at det dreier seg om svart arbeid. Forskerne mener næringslivet må ta mye av ansvaret. I den nye boka «Sosial dumping fra a til y», påpeker forfatteren Kjell Skjærvø at polske arbeidere mye heller vil jobbe hvitt og regulert for 160 kroner timen, framfor å bli utnyttet til 60 kroner timen. (LO-Aktuelt, 26.10.11) [Les mer](#)

Lekerøya-saken er så grov at Arbeidstilsynet vurderer politianmeldelse. Investoren og mangelmillionæren Eigil Stray Spetalen har fått [Arbeidstilsynet på nakken etter å ha ansatt litauiske arbeidere på sitt landsted på Lekerøya utenfor Risør](#). Lekerøya-saken er så grov at Arbeidstilsynet vurderer politianmeldelse. Spetalen selv sier at påleggene er relativt enkle å rette seg etter, og at han har avsluttet kontrakten med det litauiske firmaet Norlitalda UAB som besørget arbeidskraften på byggeplassen hans. (Nettavisen, 31.10.11) [Les mer](#)

VIKARBYRÅDIREKTIVET

Energiforbundet SAFE sier nei til EUs vikarbyrådirektiv. SAFEs forbundsstyre har vedtatt å gå aktivt ut mot at Norge skal implementere vikarbyrådirektivet i norsk lov. Vedtaket kom etter en grundig gjennomgang, blant annet med foredrag fra DeFacto. Negative konsekvenser av direktivet vil, i følge SAFE, bli mer sosial dumping, svekkelse av stillingsvern, faste ansettelser og fagbevegelsen, samt undergrave forhold som har betydning for helse, miljø og sikkerhet. (SAFE, 25.10.11) [Les mer](#)

BULGARIA OG ROMANIA

Temaside [Bulgaria og Romania](#)

Slipp rumenere og bulgarere inn. Europa-parlamentet ønsker å avvikle overgangsordningene for arbeidstakere fra Romania og Bulgaria som ønsker å søke jobb i EU og EØS-området, bl.a. fordi tall fra EU-kommisjonen viser at arbeidskraft fra Øst-Europa hverken skaper press på sosiale velferdsordninger eller bidrar til økt arbeidsledighet. Norge vedtok i 2009 å forlenge overgangsordningene for Bulgaria og Romania fram til 1. januar 2012. (LO-kontoret i Brussel, 31.10.11) [Les mer](#) Se også: [Europaparlamentets pressemelding](#)

ARBEIDSINNVANDRING

[Temaside om arbeidsinnvandring](#)

- Byggenæringen bør heller satse på å øke antall lærlinger enn å ta inn ukvalifisert utenlandsk arbeidskraft. Det sier forbundssekretær Halvor Langseth i Fellesforbundet. – Hvis en bedrift tar inn ukvalifisert utenlandsk arbeidskraft er det ikke for å drive opplæring, men for å skaffe seg billig arbeidskraft. Dette er en strategi som bare bemannings-selskaper og useriøse aktører tjener på, sier Langseth. (Fellesforbundet, 04.11.11) [Les mer](#) Se også: [700 læringplasser forsvant i byggenæringen i fjor](#) (Klassekampen, 04.11.11)

Polakkane strøymet til Florø. Éin av ti innbyggjarar i kystkommunen Flora har innvandrarakgrunn. Framleis er det flest innvandrarakgrunn frå Sri Lanka, men snart er polakkane den største innvandrarakgruppa i kommunen. Det har å gjere med aukande behov for industriarbeidskraft. Fleire og fleire bedrifter har valt å tilsetje polakkar i ei tid med finanskrisa og trongare kår for næringslivet. (Firda-posten, 25.10.11) [Les mer](#)

OFFENTLIGE KONTRAKTER

Håp for norske anti-dumpingregler. Overvåkingsorganet ESA kan bli tvunget til å trekke sin klage på norske regler mot sosial dumping etter at Europaparlamentet i slutten av oktober gjennomgikk EU-reglene om offentlige innkjøp. EU-landenes folkevalgte oppfordrer nemlig nå medlemslandene til å ratifisere og etterleve ILO-konvensjonen mot sosial dumping. (Magasinett, 07.11.11) [Les mer](#) Les også: [KS vil ha respekt for lønnsvilkår](#) (LO-kontoret i Brussel, 02.11.11) [Usikker praksis i forskrift mot "sosial dumping"](#) (KS, 18.10.11)

Offentlige innkjøp: EU kan følge ILO 94. Europa-parlamentet har vedtatt en uttalelse om offentlige innkjøp hvor de ber om at en henvisning til ILO konvensjon 94 tas inn i EUs innkjøpsdirektiver. EFTAs overvåkingsorgan, ESA, er tydeligvis av en annen oppfatning i spørsmålet om den norske regjeringens forskrift om det samme. (LO-kontoret i Brussel, 02.11.11) [Les mer](#) Hovedelementene i resolusjonen v/ Konkurranseråd, Geir Bekkevold, ved den norske delegasjonen: [Europaparlamentet ønsker en forenkling av regelverket for offentlig anskaffelser](#)

ANDRE NYHETER

 Nytt nummer av det nordiske nyhetsbrevet EU&arbetsrätt. Én av sakene i det nye nummeret er at byggebransjens parter har utarbeidet et felles forslag om kommende utstasjoningsregler. I forslaget ligger at medlemsstatene selv kan bestemme ulike nivåer for hvilken minstelønn som er hensiktsmessig. Bakgrunnen for forslaget er EU-domstolens dom i Rüffert-saken, der Niedersachsen ville bruke tariffavtalen for delstaten, men domstolen henviste til tariffavtalen som gjaldt for hele Tyskland. (Fafø Østforum, 03.11.11) [Les nyhetsbrev Nr 3 2011](#) Se også: [Tidligere numre av nyhetsbrevet EU&arbetsrätt](#)

Danmark: Regjeringen vil stoppe misbruk av au pairer. - Au pair-ordningen har i løpet av de siste ti årene utviklet seg til å bli en arbeidsmarkedsordning der unge sårbare kvinner blir grovt underbetalt for sin arbeidskraft. Det risikerer å bli sosial dumping inn bakdøren hvis unge kvinner fra Asia ender som underbetalt hushjelp i Danmark, sier Anne Baastrup i det danske regjeringspartiet SF. - Au pair-ordningen er ikke tiltenkt som billig arbeidskraft for danske barnefamilier, og hvis det er det som skjer bør vi se på hvordan vi kan endre ordningen, sier Sofie Carsten Nielsen i regjeringspartiet Radikale. (Dansk LOs ugebrev A4, 03.11.11) [Les mer](#)

- **Fagforeningene må opplyse østarbeidere om deres rettigheter i det danske arbeidsmarkedet.** Kampen mot sosial dumping var ett av temaene på den danske LO-kongressen. - Sosial dumping er ikke bare et arbeidsmarkedsproblem. Det er et problem som vedrører hele samfunnet. Svaret er å styrke den danske modellen, sa den danske LO-lederen Harald Børsting. (Fri Fagbevegelse, 31.10.11) [Les mer](#)
Se også: [Dansk LO-leder: - Allmenngjøring strider mot dansk tradisjon](#) (Fri Fagbevegelse, 01.11.11)

Danmark: Håndverksmestere i byggebransjen opplever økende konkurranse av østarbeidere. En ny undersøkelse viser at danske håndverksmestere opplever at de i økende grad blir utkonkurrert av utenlandske håndverkere. Konkurransen foregår i mestrenes øyne på ulike vilkår. De er dypt frustrert over å se utlendinger slippe unna med å ikke følge danske regler. (Dansk LOs ugebrev A4, 31.10.11) [Les mer](#) Se også: [Håndverksmestere sviktes av usynlige myndigheter](#) (Dansk LOs ugebrev A4, 01.11.11)

FLERE NYHETER finner du på [Fafo Østforums nettside](#)

[Nyhetsarkivet](#)

[Bakgrunn](#)
[Deltakere](#)
[Kontakt](#)

Fafo Østforum er en forskningsstøttet møteplass som gir oppdatert kunnskap om virkningene av EU/EØS-utvidelsene, arbeids- og bedriftsvandringer, endringer i politikktutforming og innsikt i praktiske erfaringer. Gjennom seminarer og nettside er Fafo Østforum en kunnskapsleverandør på temaet. Forumet har i dag 18 deltakere - bedrifter, organisasjoner og offentlige instanser. Forumet er åpent for flere deltakere. Interesserte kan ta kontakt med Fafo Østforums prosjektleder [Line Eldring](#).

[FoU](#)
[Off dokumenter](#)
[Statistikk](#)
[Andre publ](#)
[Fafo Østforum publ](#)

På [nettsiden](#) finner du nyhetsklipp om EU-utvidelsen, informasjon om Fafo Østforums aktiviteter, derav program for kommende seminarer og foredragsfoiler fra tidligere seminarer. I Kunnskapsbasen finner du en rekke publikasjoner, se linker i venstre kolonne.

[Bestill nyhetsbrev](#)
[Avbestill](#)
[Nyhetsbrevarkiv](#)

Om nyhetsbrevet: Fafo Østforums elektroniske nyhetsbrev sendes ut jevnlig, og gir deg informasjon om Østforums seminarer, nye publikasjoner, samt tematisert utvalg av nyhetssaker fra vår nyhetstjeneste. Det er gratis å abonnere på nyhetsbrevet. Utskriftsvennlig pdf-versjon av nyhetsbrevene finner du i nyhetsbrevarkivet.

Kontakt:

Fafo, Postboks 2947 Tøyen, 0608 Oslo. Besøksadresse: Borggata 2b. [Google kart](#)
Tlf: (+ 47) 22 08 86 00. Fax: (+ 47) 22 08 87 00 www.fafo.no